

Gezurra esan nuen mendian, ni baino lehenago zen kalian

Harriduraz txunditurik gelditu naiz 1996ko abenduaren 14an *El Diario Vasco* Donostiako egunkarian irakurri dudanarekin. Txillardegi ausart bat azaltzen omen *Hitza hitz* elkarrizketa-liburuan, Felix Ibargutxi kazetariak bere artikulua buruan bertan dioenez.

Kazetariaren galderei Txillardegik eman zizkion erantzunetan zioenez: "Euskaltzain batzuek ez didate barkatu nire militantzia politikoa. Nire curriculumak hartzen baduzu, argitara ditudan lanak pisuz neurtzen eta euskararen alde, alde edo moldez, egin dudana lana, ez dirudi logikoa behin eta berriz niri atea istea eta beste batzuei aiseago irekitzea". Baina, nork itxi dizkio atea?

Hori guti bazen, ondotik beste honako hau zioen: "Ez da kasualitatea Euskaltzaindia Eeko militante ohiez edo jarrera ofizialistak dituztenez beteta egotea". Hitz horien pisua astunegia ez ote?

Euskaltzain bezala, irentsi ezinezkoak iruditzen zaizkit eta lagun zahar horri memoria freskatu nahirik nator. Aldi berean, sentitzen dut publiko egin beharra,

baina edonork uler dezake Egan literatur aldizkariaren Adabakiak sailean egiteaz berak baino kontu gehiago izan dudala. Ez baita gauza bera holako arazoa zabal-kunde handiko egunkari batean barreiatzea.

Honetarako, zera oroitarazi behar diot, Euskaltzaindiak edozein erakunde seriori dagokion eran, batzarretako agiriak jasotzen dituela eta *Euskera* agerkarian publikatu ere bai, ni euskaltzain naizenetik behintzat. Eta begira dezala 1980. apirilaren 18ko batzar agiria (ikus *Euskera*, XXVI, 1981, 178. or.). Bi izen aurkeztu ziren Lojendio euskaltzain zenaren hutsartea betetzeko. Arautegiaren arabera euskaltzain osoen erdiak eta bat gehiago lortu behar da berria izendatzeko. Hautapen bozak idatziz eta isilpeko izaten dira. Hiru aldiz eman ziren hautarkiak eta hiruretan Txillardegi berak eraman zituen botorik gehien, baina hautatua izateko ez zen iritsi erdiak eta bat gehiagoko kopurura. Beraz, arautegiari jarraituz, aulkia hutsik gelditu zen eta han bertan dei berria ireki, ekainerako aurkezpen berriaren epea luzatuz, uztailean

berriz bozetara eramateko. Eta, ikus hil horietako batzar agiriak *Euskera* ale berean.

Argi dago euskaltzainik gehienak bere alde izan zituela eta atetik ez zitzaiola itxi.

Bitartean beste historia bat dator. Edonork daki, arautegiaren arabera, hiru euskaltzainek sinaturik egiten direla hautagaien aurkezpenak. Lehengo beraiek zergatik ez zuten berriz aurkeztu? Txillardegik badaki zergatik, baina ez du esan nahi.

Nik dakidana, zera da, batzar biharamunean, apirilaren 19an, *Egin* egunkarian artikulua sutu bat agertu zela, sinadurarik gabe, Euskaltzaindian bera euskaltzain izatearen kontra zeudela azalduz. Neurri batean, guztiok mindurik utzi ginuzten, baina bera aurkeztu zutenetariko hiruretatik bik berri ez zutela aurkeztuko esan ziguten.

Gezurra esan nuen mendian, ni baino lehenago zen kalian.

Handik bizpahiru egunera, *Egin-en* bertan, beste artikulua bat Rafael Castellanos "Faleté"rena, gauza bera azalduz, baina orain-

goan botoa kontra eman zuten bi edo hiruren izenak agertuz. Arraioa! Botoa isilekoa izanik, nork zekin nork nori eman zion?

F. Castellanosen artikuluan aipatzen zituenetako batek eskatu zion zuzenketa, berak bere botoa Txillardegiri eman ziolako. Eta, haren erantzuna, berak, Txillardegik esan ziona argitaratu zuela. Besteak, ez zuela sinesten. Orduan Txillardegigana idatziz jo zuen, baina gaur da eguna hortaz erantzunik jaso ez duena. Hori ahal da gizontasuna?

Bestalde, esan beharra dut, ideia politikoak libre direla gizon bakoitzaren baitan, demokrata denarentzat behintzat. Baina orain galdera bat egitera ausartuko natzaio, ba ote zen euskaltzain osoetarik inor EEko?

Guk ateaq itsi? Hain erraz ahaztu ote zaio laguntze alde Euskaltzainditik ordainduz ematen genizkion lanak, denbora larriagoetan eta besteok ezer kobratzen ez genuen garaian?

Hori bai dela, on eginaren pa-goa, ate ostean paloa.

J. S. M.